

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
імені В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНА РАДА НАН УКРАЇНИ
АСОЦІАЦІЯ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ

БІБЛІОТЕКА. НАУКА. КОМУНІКАЦІЯ.

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ІННОВАЦІЙНОГО
РОЗВИТКУ НАУКОВИХ БІБЛІОТЕК**

**Матеріали міжнародної наукової конференції
(Київ, 3–5 жовтня 2023 р.)**

КИЇВ 2023

Бібліотека. Наука. Комунікація. Актуальні питання збереження та інноваційного розвитку наукових бібліотек : матеріали Міжнар. наук. конф. (3–5 жовт. 2023 р.) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України ; відп. ред. О. М. Василенко, відп.секр. М. В. Іванова. Київ, 2023. 1036 с.

Збірник містить матеріали міжнародної наукової конференції «Бібліотека. Наука. Комунікація. Актуальні питання збереження та інноваційного розвитку наукових бібліотек», організованої Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського (3–5 жовтня 2023 р.), в яких висвітлено важливі аспекти розвитку бібліотечно-інформаційного потенціалу, сучасні проблеми функціонування наукових бібліотек та шляхи їх подолання, представлено результати наукових досліджень і пропозиції щодо оптимізації діяльності в сфері бібліотечної, інформаційної та архівної справи.

Українськими та зарубіжними фахівцями розкрито теоретичні та прикладні аспекти формування, використання, організації доступу до електронних інформаційних ресурсів наукової бібліотеки у вебсередовищі та оптимізації бібліотечно-інформаційної діяльності задля продукування нового знання і забезпечення інформаційних потреб суспільства. Розглянуто актуальні питання щодо сучасних пріоритетів організації та управління бібліотечно-інформаційним комплексом; розвитку цифрових ресурсів та сервісів наукової бібліотек; науково-інформаційних ресурсів наукових бібліотек в системі соціально-правових комунікацій; збереження бібліотечних та архівних фондів, що становлять культурне надбання України; української книгознавчої періодики (до 100-річчя журналу «Бібліологічні вісті»); сучасних тенденцій формування, збереження, дослідження рукописних фондів; української біографіки в контексті наукових і культурних зв'язків країн і народів Центрально-Східної Європи; архівів і науки (потенціал, інновації, професійні компетенції); музичної культури і музичних фондів бібліотек та архівів (до 100-річчя журналу «Музика»); преси в контексті бібліотекознавчих, бібліографознавчих і джерелознавчих досліджень; статті журналіста Гарета Джонса у дослідженні історії голодомору в Україні; давнього українського книговдання (до 450-ліття заснування першої української друкарні Івана Федоровича у Львові); український та зарубіжний досвід інституту президентства у кризові часи; юдаїки в бібліотеках, архівах і музеях України.

Видання адресоване працівникам бібліотечно-інформаційної галузі, фахівцям документно-комунікаційної сфери, викладачам, аспірантам і студентам закладів вищої освіти.

Відповідальний редактор: О. М. Василенко

Відповідальний секретар: М. В. Іванова

Редакційна колегія:

Л. А. Дубровіна – чл.-кор. НАН України, д-р іст. наук; В. М. Горовий – д-р іст. наук; Н. П. Бондар – канд. іст. наук; О. М. Василенко – канд. іст. наук; О. А. Вакульчук – д-р іст. наук; Л. В. Івченко – канд. мист.; Т. В. Коваль – канд. іст. наук; Г. І. Ковальчук – д-р іст. наук; Ю. С. Ковтанюк – канд. іст. наук; К. В. Лобузін – д-р наук із соц. комунікацій; Любомир Луцюк – доктор; В. І. Попик – чл.-кор. НАН України, д-р іст. наук; Г. Я. Рудий – д-р іст. наук; О. П. Степченко – канд. іст. наук; О. В. Січова – канд. іст. наук; В. М. Удовик – канд. іст. наук; В. В. Черноіваненко – канд. іст. наук; Л. М. Яременко – канд. іст. наук.

Автори несуть повну відповідальність за підбір та точність наведених фактів, цитат, власних імен, бібліографічних посилань та інших відомостей.

Затверджено до друку вченою радою Національної бібліотека України імені В. І. Вернадського (протокол № 6 від 12.09.2023 р.)

V. I. VERNADSKYI NATIONAL LIBRARY OF UKRAINE
INFORMATION AND LIBRARY BOARD OF NAS OF UKRAINE
LIBRARIES ASSOCIATION OF UKRAINE

LIBRARY. SCIENCE. COMMUNICATION.

***CURRENT ISSUES OF PRESERVATION AND
INNOVATIVE DEVELOPMENT OF
SCIENTIFIC LIBRARIES***

**International scientific conference publications
(Kyiv, 3–5 October, 2023)**

KYIV 2023

Library. Science. Communication. Current issues of preservation and innovative development of scientific libraries : materials of the International of science conf. (October 3–5, 2023) / NAS of Ukraine, National b-ka of Ukraine named after V. I. Vernadskyi, Assoc. b-k of Ukraine ; resp. ed. O. M. Vasylenko, resp. secr. M. V. Ivanova. Kyiv, 2023. 1036 p.

The collection contains the materials of the international scientific conference "Library. Science. Communication. Current issues of preservation and innovative development of scientific libraries", organized by the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine (October 3–5, 2023), in which important aspects of the development of library and information potential, modern problems of the functioning of scientific libraries and ways to overcome them are highlighted, the results of scientific research and proposals for optimizing activities in the field of library, information and archival affairs are presented.

Ukrainian and foreign specialists revealed the theoretical and applied aspects of the formation, use, organization of access to electronic information resources of the scientific library in the web environment and optimization of library and information activities for the production of new knowledge and provision of information needs of society. Current issues regarding the modern priorities of the organization and management of the library and information complex were considered; development of digital resources and services of scientific libraries; scientific and informational resources of scientific libraries in the system of socio-legal communications; preservation of library and archival funds, which constitute the cultural heritage of Ukraine; Ukrainian bibliographic periodicals (for the 100th anniversary of the magazine "Bibliological News"); modern trends in the formation, preservation, research of manuscript funds; Ukrainian biography in the context of scientific and cultural ties between the countries and peoples of Central-Eastern Europe; archives and science (potential, innovations, professional competences); of musical culture and musical funds of libraries and archives (to the 100th anniversary of the magazine "Music"); press in the context of librarianship, bibliography and source studies; figures of journalist Gareth Jones in researching the history of the Holodomor in Ukraine; ancient Ukrainian book publishing (to the 450th anniversary of the founding of the first Ukrainian printing house by Ivan Fedorovych in L'viv); Ukrainian and foreign experience of the presidency institute in times of crisis; Jewish books in libraries, archives and museums of Ukraine.

The publication is addressed to employees of the library and information industry, specialists in the document and communication field, teachers, graduate students and students of higher education institutions.

Responsible editor: O. M. Vasylenko

Responsible secretary: M. V. Ivanova

Editorial board:

L. A. Dubrovina – cor. member of NAS of Ukraine, Phd of hist. sciences; V. M. Gorovyi – Phd of hist. sciences; N. P. Bondar – cand. of hist. sciences; O. M. Vasylenko – cand. of hist. sciences; O. A. Vakulchuk – Phd of hist. sciences; L. V. Ivchenko – cand. of art; T. V. Koval – cand. of hist. sciences; G. I. Kovalchuk – Phd of hist. sciences; Yu. S. Kovtaniuk – cand. of hist. sciences; K. V. Loboovina – PhD of soc. com.; Lubomyr Lutsyuk – doctor; V. I. Popyk – cor.-member of NAS of Ukraine, Phd of hist. sciences; G. Ya. Rudyi – Phd of hist. sciences; O. V. Sichova – cand. of hist. sciences; O. P. Stepchenko – cand. of hist. sciences; V. M. Udovik – cand. of hist. sciences; V. V. Chernovianenko – cand. of hist. sciences; L. M. Yaremenko – cand. of hist. science.

Authors hold full responsibility for the selection and accuracy of the facts, citations, proper names, references and other data.

Approved for publication by the scientific council of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine (protocol № 6 dated 12.09.2023)

ЗМІСТ

БІБЛІОТЕЧНІ СТРАТЕГІЇ	26
Онищенко О. С. Бібліотечні стратегії в період війни і повоєнної відбудови	26
 РОЗДІЛ 1.	
БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ КОМПЛЕКС: СУЧАСНІ ПРІОРИТЕТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ	
32	
Ivanka Stričević, Jagoda Ple. Contemporary risk management in the current risk landscape: experience from the national and university library in Zagreb, Croatia	32
Андрійчук З. Р. Міжнародне співробітництво Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського з науковими установами Франції	36
Безпала Г. І. Робота бібліотек Австрії під час пандемії: аспекти цифрового середовища	40
Білінець Н. Г. Електронні виставки як складник бібліотечної комунікації та промоції фонду	43
Василенко О. М. Організація діяльності бібліотечно-інформаційного комплексу в умовах воєнного стану (в контексті наукового дослідження)	47
Вовк В. Ю. Шляхи задоволення бібліотечно-інформаційних потреб користувачів дисертацій у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського	53
Гончаренко М. О. Реорганізація підсобного фонду наукової бібліотеки в контексті інформаційних пріоритетів сучасних користувачів	57
Григоревська О. В. Дослідницька діяльність Королівської бібліотеки Бельгії	60
Гуменчук В. В. Мультимедійний контент бібліотек України як важливий складник інформаційних ресурсів в умовах воєнного стану	64

Добровольська В. В., Пугач Л. Ю. Діяльність публічних бібліотечних інституцій: виклики воєнного часу.....	68
Збанацька О. М. Трансформація освітніх програм у закладах вищої освіти в контексті розвитку бібліотечно-інформаційного комплексу.....	72
Зубко Н. Н., Мельник-Хоха Г. Я. Гранти українського культурного фонду як передумова реалізації проектів із збереження книжкової спадщини	76
Іваненко С. В. Соціальна мережа Facebook в обслуговуванні користувачів бібліотеки наукової установи Національної академії наук України	80
Іжик Л. В. Цифровий ресурс Одеської національної наукової бібліотеки «Старовинна гравюра»—національне надбання, доступне кожному	83
Касьян В. В. Виробнича практика студентів як стимул засвоєння знань з маркетингової діяльності установи.....	87
Клименко О. З. Взаємодія у підготовці фахового періодичного видання в умовах воєнного стану в Україні	90
Коваль Т. М., Туровська Л. О. Електронні інформаційні ресурси в контексті сучасного бібліотечно-інформаційного сервісу	94
Кравець Л. О. Функціонування бібліотечної справи України в умовах воєнного стану	97
Кулаковська Т. Л. Науково–методична діяльність національного бібліотечно–інформаційного комплексу: оцінювання ефективності	101
Купрій Т. Г. Нові підходи до проведення логіко-герменевтичної практики в бібліотечно-інформаційних установах (на прикладі Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського).....	105
Леонова О. В. Книгообмін Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського з науковими установами та бібліотеками Австрії в умовах сучасних реалій.....	107
Липак Г. І., Кунанець Н. Е. Доповнена реальність в бібліотеці: можливості та перспективи	111
Larysa Lytvynova Educational l&e to the directive (eu) 2019/790 on copyright and related rights in the digital single market and their implications for libraries.....	115
Лопата О. М. Деякі аспекти нормативно-правової бази IFLA та UN щодо адаптації національних книгозбірень до сучасних обставин	119

Масловська С. М. Бібліотекознавчий фонд Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: питання актуалізації та збереження.....	123
Мудроха В. О. Нормативно-правове забезпечення збереження фонду Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника.....	128
Новальська Ю. В. Промоція читання у публічних бібліотеках України в умовах воєнного стану	132
Пестрецова Л. А. Наповнення контенту бібліографічного покажчика обмінного фонду Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського власними науковими виданнями (2020–2022)	135
Прокопенко Л. С., Лісова І. В. Роль бібліотек у формуванні соціального капіталу: зарубіжний досвід інтеграції біженців	139
Рибак Є. А. Особиста бібліотека Олексія Семеновича Оницька як інформаційний ресурс Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.....	143
Рудицька Л. П., Бінківська К. Р., Заріфі З. Н., Яковенко О. Г. Електронна комунікація в організації наукових та інформаційних заходів для бібліотечних фахівців	147
Сагетдінова Н. В. Картографічні джерела з історії України як доказова база в протидії російській пропаганді (за документами фонду картографічних видань Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського)	151
Соколова І. В. Досвід організаційної моделі об'єднання бібліотек країн Західних Балкан	154
Сокур О. Л. Семінар як форма підвищення кваліфікації бібліотекарів мережі Національної академії наук України в умовах війни	158
Солоіденко Г. І. Бібліотечні стратегії: нові завдання та можливості	162
Соляник А. А. Харківська освітньо-наукова бібліотекознавча школа: незламність під час російсько-української війни	166
Степанова М. С. Сучасний стан міжнародного книгообміну на прикладі співпраці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського з науковими й культурними установами республіки Кореї.....	171
Степченко Л. М. Бібліотеки – сучасні центри навчання та спілкування (із досвіду бібліотек Польщі, Німеччини та Чеської республіки).....	174

Стрішенець Н. В. ISNI та авторитетний контроль у бібліотеках.....	177
Татарчук Л. М. Колекція «Золотий буряк» у фондах Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки Національної академії аграрних наук України	181
Ушеренко Д. О. Зала нових надходжень Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського у системі оперативного бібліотечно-інформаційного обслуговування.....	186
Шевченко І. В. Динаміка відвідувань віддалених користувачів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в контексті карантинних обмежень та воєнного стану	190
Шекера П. І. Ретроспекція як засіб висвітлення та розкриття історично та культурологічно значимих документів на прикладі роботи відділу комплексного опрацювання документів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського	194
Шемаєва Г. В. Інноваційно-коєволюційний підхід до підтримки наукових комунікацій бібліотечно-інформаційними комплексами	197
Яковенко О. Г., Дмитрієва Н. В. Оптимізація технологічного процесу виконання замовлень користувачів на документи з бібліотечного фонду	201

РОЗДІЛ 2.

ЦИФРОВІ РЕСУРСИ ТА СЕРВІСИ

НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ

Вощенко О. І. Критерії оцифрування колекції «Реабілітована література» Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.....	206
Галицька С. В. Інформаційно-пошукові системи національних бібліотек: досвід застосування бібліотечних класифікацій.....	210
Гарагуля С. С. Бібліотечні сервіси підтримки наукових досліджень	214
Гуренко Є. Ю. Про необхідність єдиної структури математичного та природничих розділів рубрикатора Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського	218
Данильченко І. В. Організація персональної колекції «Шевченкіана» в е-бібліотеці «Україніка» Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського	223

Деркач Н. В. Інновації у бібліографічному описі інформаційних ресурсів.....	227
Добра Н. В., Ясіньська О. А. Довідкові сервіси як складова бібліотечного обслуговування.....	231
Добровольська С. І. Національні проєкти зі збереження та популяризації нематеріальної культурної спадщини України.....	234
Жабін О. І. Штучний інтелект та ефективність функціонування бібліотечних процесів	237
Ісасва О. В., Дорош М. В., Власова Т. Ю. Авторитетна робота як засіб персоніфікації інформації в інфраструктурі знань	240
Калюжна Н. М. Моніторинг відкритості результатів наукових досліджень на національному рівні: досвід Німеччини	244
Кириленко С. Е., Ейсмонт Ю. В. Бібліотечні портали знань як дослідницька інфраструктура з розширеним лінгвістичним пошуком	247
Косенко О. В. Нові періодичні видання наукових установ Національної академії наук України у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського за (2020–2022)	251
Клюшнікова О. В., Сандул О. Г. Опрацювання реферативної інформації в контексті формування інфраструктури знань цифрового суспільства	255
Крочева Н. М. Застосування принципів FAIR для збереження дослідницьких даних в контексті концепції відкритої науки: етапи становлення.....	259
Кубко А. Ю. Науково-аналітична система «Бібліометрика української науки» і кризові виклики	262
Кудименко Л. Г. DIAMAS: діамантові стандарти в інституційному видавництві відкритого доступу	266
Кузнєцов О. Ю., Зайка В. М. Кластеризація надходжень до електронної бібліотеки	270
Курганова О. Ю., Янчарук В. Є. Індекс УДК як інструмент систематизації фонду українських стародруків.....	272
Ланде Д. В., Крючин А. А., Гарагуля С. С. Методи пошуку та оцінювання наукового потенціалу з оборонної тематики країни на основі мережевого аналізу національної реферативної бази даних «Україніка наукова».....	276

Лобузін І. В. Зведений національний реєстр оцифрованої спадщини: моніторинг та планування розвитку цифрового ресурсу бібліотек України.....	280
Лобузін К. В. Цифрові ресурси наукових бібліотек у розвитку інфраструктури знань.....	284
Лощинська Н. В. Е-колекція «Літературно-художні журнали доби українізації».....	287
Мартинюк О. М. Репозитарій Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського як інноваційна складова сучасної цифрової наукової комунікації.....	290
Несененко О. М. Нові медіа в діяльності українських бібліотек для дітей.....	293
Поліщук Т. В. Гуманітарні науки в реферативній базі даних «Україніка наукова»: тенденції та тематичні зміни наукових досліджень.....	296
Самохіна Ж. В. Цифровий маркетинг як комунікаційний засіб бібліотечної діяльності.....	299
Самохіна Н. Ф., Пелюховська І. З. Інтеграція академічних періодичних видань до міжнародного наукометричного простору.....	303
Симоненко Т. В. Зміст і якість метаданих як фактор достовірності бібліометричного аналізу.....	307
Слюсар М. Т. Наукові профілі фахівців Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: база даних «Репозитарій» як спосіб ідентифікації та репрезентації наукової продукції у глобальній мережі.....	310
Ткаченко О. П. Тематична ретрокаталогізація в контексті інноваційних процесів наукових бібліотек.....	313
Чуканова С. О. Здійснення пошуку даних досліджень у Google Dataset Search для повторного використання.....	317
Шевченко З. Є. Цифрова гуманітаристика в наукових бібліотеках: зарубіжний досвід.....	320
Шекера П. І. Основні аспекти роботи з ретроспекцією серіальних видань Національної академії наук України у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.....	323
Щербатюк Т. Г., Букорос Т. О. Оцифрована книга – зв'язок поколінь. До століття з дня видання «Матеріальних основ спадковості» Григорія Андрійовича Левитського.....	326

РОЗДІЛ 3.

НАУКОВО-ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ НАУКОВИХ БІБЛІОТЕК В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИХ КОМУНІКАЦІЙ..... 329

- Аулін О. А., Ауліна О. В.** Діяльність Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського у сфері соціально-правових комунікацій **329**
- Беззуб І. О.** Роль бібліотек України в системі громадського здоров'я в умовах воєнного стану **333**
- Бондаренко В. І.** Дослідження актуальних мобільних застосунків для громадян України під час війни **337**
- Булахова Г. І.** Бібліотечна діяльність щодо просування та популяризації історії пам'ятних та знаменних дат і подій (на прикладі проекту «Місяць жіночої історії»)..... **341**
- Волошин Д. А.** Особливості діяльності бібліотек в умовах епідемій (історичний аспект) **344**
- Гах І. П.** Самоідентифікація і комунікація людини в соціальних мережах шляхом побудови Я-образу **348**
- Дубас Т. П.** Особливості науково-видавничої діяльності національних бібліотек Республіки Польщі **351**
- Желай О. П.** Інформаційний моніторинг у системі протидії ворожій пропаганді. Досвід Служби інформаційно-аналітичного забезпечення Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського..... **355**
- Закіров М. Б.** Постправда: деякі аспекти феномену і російська агресія .. **358**
- Закірова С. Г.** Інформаційно-аналітичний ресурс «Біженці та вимушено переміщені особи»..... **362**
- Злигостєв С. І.** Важливість цифрових технологій у підготовці фахівців спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» **366**
- Іванова М. В.** Розвиток електронної бібліотеки України в умовах війни як складова збереження національної ідентичності..... **369**
- Іванова Н. Г.** Інформаційно-правова підтримка під час війни..... **373**
- Карашук О. М.** Моніторинг інформаційного поля як важлива складова виявлення загроз під час військової агресії **377**

Кривецький О. П. Бібліотека як елемент інфраструктури глобального інформаційного простору	380
Кулицький С. П. Українські біженці у державах Європи: дослідження на базі інформаційних ресурсів наукової бібліотеки процесів їх соціальної адаптації.....	383
Матвійчук Л. О. Системний підхід до дослідження аналітичної продукції у науково-інформаційній діяльності бібліотек	386
Натаров О. О. Популяризація науки в умовах війни: роль наукових бібліотек	390
Медведєва В. М. Інструменти протидії з гібридними інформаційними загрозами.....	393
Половинчак Ю. М. Феномен публічних інтелектуалів та їх роль у осмисленні викликів воєнного часу.....	396
Пригорницька О. Г. Особливості роботи з фейковою інформацією в інтернет-виданнях під час підготовки інформаційно-аналітичного продукту бібліотек в умовах інформаційного протистояння	399
Симоненко О. В. Запровадження інноваційних бібліотечних послуг як ефективний засіб подолання кризи	403
Спірина С. В. Збір інформації та допомога бібліотечних установ населенню у висвітленні об'єктивних подій під час повномасштабної російсько-української війни	405
Чернявська Л. П. Досвід бібліотечної роботи з підтримки жінок і дівчат під час війни	409

РОЗДІЛ 4.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ БІБЛІОТЕЧНИХ ТА АРХІВНИХ ФОНДІВ, ЩО СТАНОВЛЯТЬ

КУЛЬТУРНЕ НАДБАННЯ УКРАЇНИ..... 412

Баляниця Н. Б. Стабілізація рукописних документів: традиції, інновації, матеріали	412
Власюк Т. І. До класифікації матеріалів документів із фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського	416

Волосатих Л. М. Особливості збереження документів у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського	420
Дзєндзелюк Л. С., Льода Л. М. Реставрація шкіряних оправ книг: минуле і сучасне	425
Затока Л. П. Технічні параметри матеріалів цінних документів як критерії діагностики їх довговічності	429
Ковтанюк Ю. С. Центр збереження і оцифрування фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: перспективи розвитку.....	433
Крікова Т. В. Бібліосмія та органолептика в сучасних умовах.....	437
Куява Л. М. Можливі ризики впливу біологічних чинників на збереженість бібліотечних документів з нетрадиційними носіями	441
Савчук Я. І., Письменна Ю. Б. Дослідження грибостійкості різних видів паперу після їх надмірного зволоження	445
Сорокіна Л. А. Консервація вірменського рукописного Євангелія з фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: методи дослідження та класична реставрація.....	449
Турчин Н. І. Каталог-путівник «Колекція «Українська дитяча періодика початку ХХ ст. Фонду рідкісних та цінних видань Національної бібліотеки України для дітей».....	454

РОЗДІЛ 5.

УКРАЇНСЬКА КНИГОЗНАВЧА ПЕРІОДИКА:

ДО 100-РІЧЧЯ ЖУРНАЛУ

«БІБЛІОЛОГІЧНІ ВІСТІ»..... 459

Антонюк Т. Д. Українсько-чеські книгознавчі зв'язки міжвоєнного періоду на сторінках часописів «Книголюб» та «Українська книга».....	459
Афанасьєва З. Б. Щорічник «Известия Киевского коммерческого института»: загальна характеристика (за фондами відділу бібліотечних зібрань та історичних колекцій Інституту книгознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського)	463
Гуль О. М. «Богословский библиографический листок» – щомісячний додаток до журналу «Руководство для сельских пастырей»: видання духовної бібліографії	467

Казакова Н. В. «Українське книгознавство» Л. Биковського	470
Ковальчук Г. І. Питання теорії книгознавства на сторінках «Бібліологічних вістей»	474
Мяскова Т. Є. Висвітлення роботи бібліотеки імені В. Антоновича на сторінках наукових збірок «Записки історично-філологічного відділу Всеукраїнської академії наук»	477
Плюта С. В. Українські книгознавчі часописи (1917–1930) у фонді Національної історичної бібліотеки України: до 100-річчя журналу «Бібліологічні вісті»	481
Поперечна Л. А. Книгознавчі часописи в Українській бібліотечній енциклопедії: джерелознавчий аспект	484
Солонська Н. Г., Борисович Г. О. Книгознавчі проблеми в канадсько-українській пресі	488
Шульженко С. О. Часопис «Бібліологічні вісті»: тематичний аспект	492

РОЗДІЛ 6. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ, ЗБЕРЕЖЕННЯ, ДОСЛІДЖЕННЯ РУКОПИСНИХ ФОНДІВ..... 496

Бодак О. П. Рукописна спадщина Лідії Пономаренко у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (до 10-річчя з дня смерті)	496
Будзар М. М. «Ти лише, любий друже мій, моя вірна пристань...»: листи Григорія Галагана до дружини (1857–1887)	500
Булатова С. О. Нове видання інституту рукопису: Булатова С. О. Рукописна Polonica: Podrózne potrawy z postem – пам’ятка з історії кулінарії середини XVII ст. у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Монографія (2022)	505
Булига О. С. Архів Почаївського монастиря (1597–1939): нинішнє місце зберігання	507
Гальченко О. М. Оправи сербських рукописів XVII ст.: спроба атрибуції	511

- Гнатенко Л. А., Горобець Г. С.** Актуальність співпраці Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського та видавництва «Горобець» у проєкті «Повертаємо в Україну культурну спадщину»: презентація видань української кириличної рукописної книги XI–XIV ст. **516**
- Горбач Т. С.** Епізод з історії роду панів Давидовських у світлі розмежувального акта (1397) **519**
- Добрянська Т. А.** Українська кирилична рукописна книга XVII ст. у зібранні Історико-філологічного інституту князя Безбородька ... **522**
- Дудка Ю. Б.** Особовий архів Р. Я. Пилипчука у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: археографічний огляд **525**
- Затилюк Я. В.** Нові відомості про ремонт Десятинної церкви в 1760-х роках (за документальними матеріалами Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського) **528**
- Іванова О. А.** Записи в сербських кодексах XVII ст. з колекції Церковно-археологічного музею Київської духовної академії Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: історико-географічний аспект **531**
- Клименко Е. С.** Комплект партесних поголосників під шифром фонд 306, № 43: кодикологічне дослідження **535**
- Клименко І. В.** Нові надходження до архіву українського історика О. С. Компан, який зберігається у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: археографічний огляд **538**
- Коваль Т. В.** Родинна збірка Лазаревських: історія надходження та опрацювання **542**
- Корнієнко В. В.** Зміни підходів до археографічних публікацій у сучасних умовах оцифрування документів **545**
- Корчемна І. С.** Сучасні тенденції комплектування фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського **549**
- Міцан Т. В.** «Рукописна спадщина Києво-Могилянської академії: пам'ятки освітнього процесу XVII–XVIII ст.» (проєкт створення цифрової колекції) **552**

- Навроцька А. І.** Книги духовного суду Львівської єпархії XVII–XVIII ст. у збірці рукописів та стародруків Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького **555**
- Петрова Ю. І.** Загадковий арабський «Службник» у зібранні Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського **558**
- Петрушко Л. А.** Методика дослідження емоційного світу людини українського середньовіччя (за фондами Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського) **562**
- Сохань С. В.** До історії створення описів актових поземельних документів київських монастирів після секуляризації (1786)..... **565**
- Степченко О. П.** Популяризація культурної спадщини з архівних фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського у вітчизняному та світовому науковому просторі: виклики та вимоги часу..... **569**

РОЗДІЛ 7.

УКРАЇНСЬКА БІОГРАФІКА В КОНТЕКСТІ НАУКОВИХ І КУЛЬТУРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ КРАЇН І НАРОДІВ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ.... 574

- Александрова Г. А.** М. І. Стороженко (1936–1906): вектори наукової комунікації **574**
- Блиндарук С. В.** Василь Стус: довідково-біографічні джерела у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського..... **577**
- Буряк Л. І.** Біографічний роман у фокусі індустрії коміксів: pro et contra..... **581**
- Гальчинський В. Л.** Осип Назарук – відомий український політик, журналіст та публіцист: його діяльність та погляди **585**
- Грень З. Т.** Дмитро Бучинський (1913–1963) – організатор виставок української книги в Національній бібліотеці в Мадриді **588**
- Гришина Т. А.** Біобібліографічні дослідження персоналій польських письменників в Україні (2010–2021) **591**

Климович Н. М. Матеріали до вивчення життя та наукової діяльності літературознавиці, бібліотекарки Марії Деркач у фондах Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України.....	594
Котлярова Т. В. Осередки поляків в Україні: колективний портрет (за матеріалами газети «Dziennik kijowski» (2019–2023)).....	598
Лиханова І. Г., Дзюбич С. А. Літературні альманахи і збірники кінця ХІХ – початку ХХ ст. як джерело бібліографії творів Лесі Українки.....	602
Любовець Н. І. Університетські часописи ІІ пол. ХІХ ст. в еволюції української мемуарної традиції.....	605
Марченко Н. П. Бачення поляка та Польщі в книжці для дітей України (1991–2021)	609
Надрага М. С., Васильєва С. В. Дійсні члени Лікарської комісії Наукового товариства імені Шевченка Празького університету (1914–1924) .	612
Осіння Н. В. Учені-геологи І. Ф. Леваковський та П. П. П'ятницький: наукова спадщина та цитування	616
Патик В. В. Особові архівні фонди вчених-медиків Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського як історичне джерело.....	620
Плющик О. В. Колективна пам'ять: біографії героїв російсько-української війни у вуличному просторі	624
Попик В. І. Вітчизняна біографіка в контексті історичних і культурних реалій Центрально-Східної Європи	628
Шалак О. І. Оскар Кольберг і Чеслав (Цеслав) Нейман крізь оптику їхньої кореспонденції	632
Шумілова А. В. Українське питання, патріотичні переконання у творчості І. С. Нечуя-левицького.....	635
Яценко О. М. Результати біобібліографічної діяльності обласних універсальних наукових бібліотек України як джерело формування контенту «Українського національного біографічного архіву»	640

РОЗДІЛ 8.
АРХІВИ І НАУКА:
ПОТЕНЦІАЛ, ІННОВАЦІЇ,
ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНЦІЇ 644

- Алексєєнко А. О.** Розкриття інформаційного потенціалу архівної науково-дослідної документації: напрацювання Центрального державного науково-технічного архіву України **644**
- Андрєєв Т. Ю.** Інноваційні проекти Центрального державного науково-технічного архіву України: 3D-екскурсія та «ТОПАЗ» **648**
- Артеменкова О. М.** Вплив інформаційних технологій на архівну справу в умовах воєнного стану в Україні **652**
- Бойко В. Ф.** Грошове оцінювання архівних документів як метод визначення їх ціннісних категорій **655**
- Дідух Л. В.** Ініціативне документування – актуальний вид діяльності сучасних архівних установ **659**
- Ємельянова Т. О.** Проекти Міжнародної асоціації звукових та аудіовізуальних архівів у контексті професійної підготовки архівістів..... **662**
- Ємчук О. І.** Олексій Боголюбов про соціальні фактори розвитку науки в Україні: за документами архіву вченого **666**
- Загорецька О. М.** Онлайн-семінар як альтернативна форма роботи архіву з юридичними особами-джерелами комплектування в умовах надзвичайних ситуацій..... **670**
- Індиченко Г. В., Вербіцька О. І.** Протоколи засідань Президії Національної академії наук України у період (1961–1965) як джерело з історії української науки **673**
- Калінічева Г. І.** Формування безпекових компетентностей у здобувачів вищої освіти за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» в умовах російсько-української війни **677**
- Капраль М. М.** Архів Львівської латинської капітули у XVII ст. (за матеріалами хроніки Яна Томаша Юзефовича)..... **681**
- Кіржасва І. Г.** Архівні документи про співпрацю українського фізика-ядерника Ю. Г. Здесенка з європейськими вченими **685**

Кобзар Д. В. Історичні дослідження на базі архівних фондів: актуальність та перспективність.....	688
Коломієць М. С., Папакіна К. А. Вітальна кореспонденція в особовому фонді академіка Б. Є. Патона: джерелознавчий аспект	691
Кучеренко І. В. Листування біохіміка Давида Фердмана з іноземними вченими (до 120-річчя від дня народження)	696
Майстренко А. А. Фотодокументи особових фондів Інституту архівознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського як джерело реконструкції педагогічної діяльності вчених України	698
Онищенко О. С. Чинники і шляхи актуалізації архівів	702
Палієнко М. Г. Архіви та архівна наука України в умовах війни: виклики і перспективи розвитку	707
Приходько Л. Ф. Концептуалізація поняття «цифровізація».....	710
Шаповал А. І. Документи Євгена Патона в архіві Бориса Патона	714

РОЗДІЛ 9.

МУЗИЧНА КУЛЬТУРА І МУЗИЧНІ ФОНДИ

БІБЛЮТЕК ТА АРХІВІВ

В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ:

ДО 100-РІЧЧЯ ЖУРНАЛУ «МУЗИКА»

Бобришева І. Ф. Провідна роль журналу «Музика» у відтворенні музично-культурного контексту 20-х років ХХ ст.	719
Волосатих О. Ю. «Героїчна увертюра» Віктора Косенка - доля й загадки	722
Гумінюк С. П. Деякі аспекти музичного життя Буковини ХІХ – першої половини ХХ ст.	726
Гусарчук Т. В. Таємниця Літургії До мажор	731
Дояр Л. В. Українське музичне мистецтво в афішних друках Української Радянської Соціалістичної Республіки (1922–1932)	735
Дубровіна І. В. Олександр Олесь та Кирило Стеценко: творчий перетин	739

Дутчак В. Г., Касьяненко Р. Ю. Дослідження музичної спадщини архіву Українського Вільного Університету: історія, постаті, відкриття..	743
Жуков В. П. Досвід українсько-китайської співпраці у галузі музичної культури на прикладі творчої взаємодії виконавців на цимбалоподібних інструментах	748
Зосім О. Л. Жанрові дефініції пісенних творів у виданнях «Богогласника»	751
Івченко Л. В., Шкурган О. В. Музичні джерела з «Матице Српска»: продовжуючи дослідження Н. О. Герасимової-Персидської	755
Кавунник О. А. Мистецькі культуротворення Володимира Корнійчука в сьогоденні журналу «Музика»	760
Кармазін А. О. Зародження українського національного балету	764
Коляда Ю. А. Метод мотивного інтонування як засіб досягнення хорового ансамблю	768
Корній Л. П. До проблеми становлення українського музично-історичного джерелознавства	771
Кузик В. В. Невідомі автографи Миколи Вітайльовича Лисенка з Архівних наукових фондів Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М. Т. Рильського Національної академії наук України	776
Молчанова Т. О. Плагіат в українському освітньо-науковому обширі ...	781
Петров В. В., Крючин А. А., Косяк І. В., Єгупова Л. І., Солоніна Н. В. Аналіз використання музичних записів з колекції Моїсея Береговського	785
Руденко Л. Г. «Літопис нот»: фіксована історія українського нотодрукування ХХ – першої чверті ХХІ ст.	789
Таранченко О. Г. Анатолій Буцький. Етапи становлення (джерелознавчий аспект)	793
Хайло А. С. Музичні інструменти в світі серії відеоігор «THE ELDER SCROLLS»	797
Ходжанізов І. К. Матеріали для дослідження кримської традиційної музики в архівних та бібліотечних колекціях	801
Цибульська О. А. Нотна видавнича діяльність української діаспори в Нью-Йорку на початку ХХ ст.	805

- Чамахуд Д. В.** Жанрово-композиційні особливості та специфіка музичної мови неопублікованого «Великого славослів'я» із «Всеношної» Якова Яциневича **809**
- Чібалашвілі А. О.** Трансформація авторства від індивідуальності до мережі **812**
- Шуміліна О. А.** Колективна монографія про життєтворчість Максима Березовського: презентація видання..... **815**

РОЗДІЛ 10.

ПРЕСА В КОНТЕКСТІ БІБЛІОТЕКОЗНАВЧИХ, БІБЛІОГРАФОЗНАВЧИХ І ДЖЕРЕЛОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ..... 819

- Білименко Л. А., Дригайло С. В.** Каталог «Фабрично-заводські газети України (1917–1991) у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського» як джерело дослідження багатотиражної преси **819**
- Бліхарський Р. І.** Рецепція видань Наукового товариства імені Шевченка у журналі «Кіевская старина» **822**
- Вакульчук О. А.** Пресознавчі дослідження в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського (2019–2023)..... **826**
- Вірич Т. В.** Тематична спрямованість публікацій у науковій періодиці України. Аналітичний огляд державної бібліографії..... **830**
- Гайдай В. В.** Друковані та електронні засоби масової інформації як джерело інформаційно-психологічних операцій в контексті російсько-української війни **833**
- Головащук А. М.** Бібліографування періодичних видань Західної України 90-х р. ХХ ст. **835**
- Дзира О. І.** Періодика у спецфонді Центральної наукової бібліотеки Академії наук Української Радянської Соціалістичної Республіки у сфері читацьких інтересів кінця 60–70-х р. ХХ ст. **839**
- Дроздовська О. Р.** Українська преса у Китаї: колекція Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника **843**
- Залізнюк О. С., Швець І. М.** Газети національних спільнот Києва у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського..... **847**

Іваницька С. Г. Газета «Рада» як «місце зустрічі» поколінь діячів українського руху (1906–1914)	851
Карнаух І. А. Журнал «Перець» як джерело з історії бібліотечної справи України	854
Комариця М. М. Бібліотечний простір крізь призму «Хроніки Наукового товариства імені Шевченка у Львові»	858
Кулеша Н. М. Центральна бібліотека українознавства в Німеччині (Берлін, 1926–1945) у контексті преси	861
Носкіна Н. М. Обов'язковий примірник документів як головний чинник поповнення газетного фонду Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського	865
Покропивна О. В., Цінська М. В. Науковий проєкт Національної історичної бібліотеки України «Часопис «Основа»»: історичні відомості та крезнавчий аспект»	871
Рудий Г. Я. Пресологія як спеціальна наукова дисципліна	874
Середа О. З. «Назустріч» пресовим новинкам	878
Сніцарчук Л. В. Сучасні пресознавчі дослідження працівників українських бібліотек: видавничі проєкти	882
Супронюк О. К., Антонова В. Д. Преса української діаспори як джерелознавчий ресурс баркознавства	886
Ткаченко І. В. Київські газети «Село» і «Засів» як джерело з історії кооперативного руху в Україні на початку ХХ ст.	890
Якубовський І. В. Ключові тенденції інформаційного потенціалу районних газет Київської та Чернігівської областей з історії Голодомору (1932–1933)	894

РОЗДІЛ 11.

ГАРЕТ ДЖОНС:

ПОСТАТЬ ЖУРНАЛІСТА

У ДОСЛІДЖЕННІ ІСТОРІЇ

ГОЛОДОМОРУ В УКРАЇНІ **898**

Дем'янюк В. В. Внесок Гарета Джонса у публічну дипломатію та інформаційний простір сьогодення	898
--	------------

Дем'янюк Л. М. Гарет Джонс: історична постать валлійського журналіста у розкритті Голодомору в Україні	901
Лук'янець К. Ю. Посилення контролю над матеріалами районної преси під час Голодомору (1932–1933)	905
Молдавський Р. Л., Шугальова І. М. Речники правди про Голодомор у світі: Р. Клайман, Г. Джонс, М. Магерідж	909
Москалець О. В. Переосмислюючи доробок Гарета Джонса	912
Свинаренко Н. О. Преса Галичини (1932–1933) як джерело дослідження проблеми голоду в Радянській Україні	916
Тимченко В. М. Гарет Джонс: приклад боротьби преси проти геноциду	919
Філімончук Л. О. Публікації про Гарета Джонса на шпальтах європейської преси	921

РОЗДІЛ 12.

ДАВНЄ УКРАЇНСЬКЕ КНИГОВИДАННЯ

В ОПТИЦІ СЬОГОДЕННЯ:

ДО 450-ЛІТТЯ ЗАСНУВАННЯ

ПЕРШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДРУКАРНІ

ІВАНА ФЕДОРОВИЧА У ЛЬВОВІ

Бондар Н. П. Львівський Апостол – 450: видання та примірники у світлі сучасних досліджень і презентацій	925
Бондарчук А. В. Книги з бібліотеки М. М. Лозинського у фонді Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського	929
Волощенко С. А. «A beautiful sору»: Бодлеянський примірник Апостола (1574) Івана Теодоровича	933
Заболотна Н. В. Відображення вшанування Почаївської чудотворної ікони Богородиці в Почаївських кириличних стародруках	936
Затилюк Я. В. Панегірик гетьману Івану Самойловичу у «Скарбниці Потребній» Йоаникія Галятовського (1676) та витоки козацьких історичних репрезентацій початку XVIII ст.	941

- Зінченко С. В.** Нові дані стосовно львівського видання «Уставів Замойського собору» (1744) **944**
- Максимчук О. В.** Київський духовний контекст у збірці проповідей «Огородок Марії Богородиці» Антонія Радивиловського **948**
- Охріменко О. С.** Україніка з колекції книг Данієля Сальтена за каталогом аукціону (1751) **953**
- Петренко О. В.** Рідкісні видання українських казок для дітей XIX ст. у фонді відділу стародруків та рідкісних видань Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського **957**
- Рудакова Ю. К.** Львівські стародруки латинським шрифтом у фонді відділу стародруків та рідкісних видань Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського **961**
- Фйольдварі Ш.** Острозька Біблія в Угорщині: нові міркування щодо міграції книг між Річчю Посполитою та Імперією Габсбургів **965**
- Ціборовська-Римарович І. О.** Купівельні записи стародруків Луцького Єзуїтського Колегіуму: форма та інформативність **968**

РОЗДІЛ 13.

РОЛЬ ІНСТИТУТУ ПРЕЗИДЕНТСТВА

У КРИЗОВІ ЧАСИ:

УКРАЇНСЬКИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД..... 972

- Глушук Є. В.** Роль глави держави в консолідації суспільства в умовах війни **972**
- Дейнека Я. А.** Українське питання на сторінках французьких видань: контент-аналітичне дослідження **976**
- Дем'яненко Л. Г.** Українські бібліотеки під час збройної агресії Росії: стан та перспективи розвитку **979**
- Кушнарєва М. Б.** Діяльність першої леді України під час російсько-української війни **984**
- Макарова О. І.** Особливості перекладу заголовків статей іспанських засобів масової інформації в процесі формування електронних ресурсів .. **988**

- Моршна Н. О.** Пряма мова Президента України як об'єкт дослідження. **991**
- Польовик С. М.** Інформаційно-аналітична діяльність Фонду Президентів України в умовах військової агресії **994**
- Хилько М. М.** Міжнародні комунікації Президента під час російсько-української війни **997**
- Удовик В. М.** Документи і матеріали Президента України Л. М. Кравчука в архівних фондах..... **1001**

РОЗДІЛ 14.

ЮДАЙКА В БІБЛІОТЕКАХ, АРХІВАХ

І МУЗЕЯХ УКРАЇНИ 1005

- Батанова Т. О.** Збереження культурної спадщини у час війн: юдаїка в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського **1005**
- Гірік С. І.** Газети єврейських національних районів Української Соціалістичної Радянської Республіки як історичне джерело **1009**
- Горшихіна О. Ю.** Історія видання французького журналу «La Revue juive», за матеріалами зібрання періодики відділу фонду юдаїки Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського..... **1012**
- Котляр Є. О.** Повернута спадщина: єврейські надгробки з архіву Данила Щербаківського **1016**
- Куцаєва Т. О., Ткачук К. О.** Про один рукопис з Уманської синагоги зі статті Іллі Галанта в часописі «Киевская старина» **1020**
- Мельник С. Ю.** Газета «Лэбн=жизнь» як джерело до вивчення національної самоідентифікації єврейської спільноти Конотопщини **1024**
- Ривкіна Г. А.** Освіта й видання їдишем (1920–1930), за матеріалами відділу фонду юдаїки Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського **1026**
- Сидорчук Т. М.** Юдаїка в бібліотечній колекції Лейбніц-Інституту історії та культури Східної Європи в Лейпцигу **1030**

УДК 94:341.485(477)»1932/1933»

Свинаренко Наталія Олександрівна,

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-8972-0025>,

кандидатка історичних наук, доцентка,

кафедра українознавства і мовної підготовки іноземних громадян,

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця,

Харків, Україна

e-mail: Nataliia.Svynarenko@hneu.net

ПРЕСА ГАЛИЧИНИ (1932–1933) ЯК ДЖЕРЕЛО ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ГОЛОДУ В РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

Розглянуто питання поверхневого аналізу змісту преси Галичини у 1932–1933 рр. стосовно висвітлення проблем голоду на території радянської України та спроби дати йому історичну оцінку. Доведено, що преса Західної України у 1932–1933 рр. активно повідомляла своїх читачів про хід голоду на території радянської України.

Ключові слова: голод 1932–1933 рр., радянська Україна, часописи, друковані органи УГКЦ, львівська преса.

Проблема опису подій Голодомору (1932–1933) на території радянської України та спроби їх історичної оцінки знайшли своє відображення на шпальтах газет Галичини того часу. Метою даної роботи є короткий аналіз змісту преси Галичини у 1932–1933 рр. стосовно висвітлення проблем голоду на території радянської України та спроби надати йому історичної оцінку.

До переліку такої літератури треба віднести: одну з найвпливовіших львівських газет «Наш прапор», католицькі видання УГКЦ «Нова Зоря» та «Христос – наша сила», провідний і найстаріший часопис «Діло», культурно-просвітницький часопис «Свобода», політично-агітаційний – «За Україну», спортивний – «Гарт», жіночий – «Мета», позапартійні – «Новий час», «Наш клич», «Громадський голос» та ін.

Як приклад, дослідник Володимир Кіт у праці «Роль Української греко-католицької церкви в допомозі голодуючим УРСР у 1932–1933 роках» (2008) досить детально проаналізував публікації того часу зазначивши, що на сторінках «Нової Зорі» друкувалися статті про голод на Великій Україні, зокрема такі: «З «раю», «Страшний голод в СРСР», «Голод і редукації на Україні», «Нищать українську націю», «Страшні події на Україні», «Биймо в дзвін та

тревогу!», «Жахливі вісті з «раю»: 10 мільйонів людей загинуло з голоду», «Всенародне повстання на Вел. Україні?», «Людодіство на Україні», «Голод на Україні», «Св. Отець голодним в ССРСР», «Безмежне горе і людодіство на Україні», «Міжнародний Комітет Допомоги голодуючим на Україні та в ССРСР», «Не пускають кореспондентів на Україну», «У Хвилі Народного Горя» та ін.

Дослідник Володимир Кіт, вивчаючи зміст тодішньої церковної преси 1933 р. Українського католицького союзу – «Мета» та «Христос – наша сила», вказує на те, що чи не в кожному номері газети «Мета» публікувалася інформація про події, пов'язані з голодом на Україні. Серед заголовків варто згадати такі: «Український Громадський Комітет Допомоги страждальній Україні», «На фронт допомоги Великій Україні», «Україна в передсмертних судорогах», «Картини з большевицького пекла» та ін. На той складний історичний період, оцінюючи ступінь реалізації національних прав українців, які перебували під владою Польщі, УГКЦ активно цікавилася і життям громадян радянської України. Також, В. Кіт зазначає, що усвідомлюючи розмах цього великого злочину радянської влади у Наддніпрянській Україні, УГКЦ всіляко засуджувала Голодомор та повідомляла про це католицьким європейським осередкам у різні країни світу.

У науковій праці «Львівська українська преса про голодомор в УСРР» (2006) польського історика Роберта Кушнежа розкрито спроби львівської преси спростувати поширений на Заході пропагандистський штамп «більшовицького раю» в Україні. На шпальтах газет розміщувалася інформація про реальне безвихідне пекельне становище українських селян. Проте більшість європейців, завдяки роботі Е. Ерію, під впливом більшовицької пропаганди називав голод в Україні містичною вигадкою німців.

Подібні факти знайшли своє підтвердження і в інших роботах. Зокрема, згідно з думкою Ярослава Папуги, як викладено у його роботі «Ставлення Заходу до голодоморів 1932–1933 рр. (за матеріалами львівської преси)» (2011). Матеріали львівської преси дають можливість дійти висновку, що керівництво більшості європейських країн мало достатньо інформації про Голодомор, однак не хотіло через українське питання погіршувати свою міжнародну політику з Кремлем. Серед великих держав лише політики Німеччини, зазначає Я. Папуга, виступили на захист голодуючих людей, натомість це надало аргументи прихильникам комуністичного режиму, які стверджували, що Голодомор – це нацистська вигадка.

Однак ще більші світоглядні зміни відбулися у поглядах тих українців, які піднялися на захист постраждалих співвітчизників. Оскільки проти Москви виступили насамперед праві політичні сили на Заході, то збільшився їх авторитет серед учасників акції порятунку. Посилилося також розчарування в демократичних країнах Заходу, офіційні представники яких фактично проігнорували повідомлення про трагедію.

Таким чином, преса Галичини 30-х рр. ХХ ст. є одним з багатьох елементів, котрі допомагають нам побачити ставлення українців (і не тільки) того регіону до одного з найбільших злочинів сталінського режиму. У той час видавалася достатня кількість різнопланових часописів, орієнтованих на різного читача. Ці тексти за своїм змістом були цікаві широкій аудиторії читачів. Особливе місце серед них займали видання УГКЦ. Католицька преса відразу зайняла активну громадську позицію і висвітлювала досить регулярно хід подій цієї страшної історичної події в житті українського народу. Переважно газетні статті про Голодомор 1932–1933 рр. носили яскравий емоційний елемент; повідомляли про кричущі випадки більшовицьких безчинств, особливо за проведення політики колективізації сільського господарства.

UDC 94:341.485(477)»1932/1933»

Nataliia Svynarenko,

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-8972-0025>,

Candidate of Historical Sciences, Assistant Professor,

Department of Ukrainian Studies and Language Preparation of Foreign Citizens,

S. Kuznets Kharkiv National University of Economics,

Kharkiv, Ukraine

e-mail: Nataliia.Svynarenko@hneu.net

THE GALICIAN PRESS OF (1932–1933) AS A SOURCE FOR INVESTIGATING THE ISSUE OF FAMINE IN SOVIET UKRAINE

The issue of superficial analysis of the content of the Galician press in 1932–1933 regarding the coverage of the famine problems in Soviet Ukraine is considered and attempts to provide it with a historical assessment are carried out. It is proved that the press of Western Ukraine actively informed its readers about the course of the famine in the territory of Soviet Ukraine in 1932–1933.

Keywords: famine 1932–1933, Soviet Ukraine, periodicals, printed organs of the UGCC, Lviv press.